

อารยธรรมสมัยกลาง

มนุษย์ในสมัยกลางมีจุดหมายในชีวิตอยู่ที่ศาสนา ศาสนจักรเป็นผู้ชี้ชะตาและอนาคตของมนุษย์ (ศตวรรษที่ ๕-๑๕) อารยธรรมสำคัญ ๓ แห่งในสมัยกลางมีดังนี้

อารยธรรมไบแซนไทน์

วัฒนธรรม

- มีวัฒนธรรมแบบกรีก และยกย่องภาษากรีกเป็นภาษาราชการ
- เป็นศูนย์กลางของการศึกษาความเจริญด้านต่างๆของกรีก และถ่ายทอดไปสู่ดินแดน

ใกล้เคียง

คริสตศาสนานิกายกรีก ออร์ทอดอกซ์

- มีความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับรัฐ ยอมรับว่าจักรพรรดิได้รับอำนาจจากพระเจ้าให้เป็นประมุขทั้งทางโลกและทางธรรม เป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ของศาสนา

การแสดงออกทางศิลปะ

- สัญลักษณ์ทางศาสนาคริสต์เป็นรูปแบบสำคัญในการสร้างงานศิลปะ
- ศูนย์กลางทางศิลปกรรมของไบแซนไทน์อยู่ที่โบสถ์ เช่น มหาวิหารซานต้า โซเฟีย
- การใช้กระเบื้องสี (Mosaic) ในการประดับประดา

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้จักรวรรดิอยู่รอดได้เป็นเวลานาน

๑. สถานที่ตั้งซึ่งอยู่ห่างไกลจากการรุกรานของอนารยชน
๒. ลักษณะการเมืองการปกครองที่มีกษัตริย์เป็นประมุขสูงสุด มีอำนาจเด็ดขาด
๓. มีระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ
๔. ลักษณะทางเศรษฐกิจที่มีความมั่งคั่งร่ำรวย
๕. ลักษณะความคิดของนิกายกรีก ออร์ทอดอกซ์ ที่สนับสนุนอำนาจของจักรพรรดิมาก

อารยธรรมอิสลาม

ปัญญาความคิด

- คัมภีร์อัล-กุรอาน
- พระอัลลอฮ์เป็นพระเจ้าองค์เดียวและสูงสุด พระมะหะหมัดเป็นศาสนทูตองค์สุดท้าย
- การปลุกฝังศรัทธาและการปฏิบัติตามศรัทธานั้น
- กฎหมายอิสลาม เป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของผู้นับถือ

ความเจริญทางศิลปวิทยาการ

เป็นการรวมเอาวัฒนธรรมที่เด่นๆของโลกมาไว้ในจักรวรรดิเดียวกัน เจริญก้าวหน้ามากในด้านการแพทย์และคณิตศาสตร์

- รวบรวมตำราแพทย์ของกรีกมาแปลเป็นภาษาอาหรับ
- อัล-ราซี (ราเชส) เขียนสารานุกรมทางการแพทย์ชื่อ Comprehensive Book
- อาวีเซนนาเขียน Canon of Medicine
- คำหลายคำในภาษาอารบิกถูกนำไปใช้ในภาษาอังกฤษ
- สถาปัตยกรรมที่เด่นคือ มัสยิดหรือสุเหร่า (mosque) สร้างเพื่อศาสนา ลวดลายต่างๆมักทำ

เป็นรูปทรงเรขาคณิต

- วรรณคดี :- รุไบยัต (โอมาร์ คัยยม) และอาหรับราตรี (หรือพันหนึ่งทิวา)

อารยธรรมยุโรปสมัยกลาง

เป็นการผสมผสานระหว่างอิทธิพลของอารยธรรมคลาสสิก วัฒนธรรมชนเผ่าเยอรมัน และวัฒนธรรมคริสตศาสนา อารยธรรมนี้จะอยู่ภายใต้อิทธิพลของคริสตศาสนาและระบอบฟิวคัล

- ระบบศักดินาสวามิภักดิ์ (Feudalism)

- ระบบฟิวคัลเน้นการปกครองที่กระจายอำนาจจากศูนย์กลางไปยังส่วนภูมิภาค อำนาจที่แท้จริงอยู่ในมือของขุนนาง

เศรษฐกิจ

- เศรษฐกิจในยุโรปสมัยกลางมิได้ขึ้นอยู่กับการค้าขายเพราะศาสนจักรห้ามการค้ากำไร
- เกิดการสลายตัวของสังคมเมือง กลายเป็นสังคมชนบท มีเศรษฐกิจแบบพอเลี้ยงตัวเองได้
- เกิดลักษณะเศรษฐกิจแบบคฤหาสต์ (Manor System)

สภาพสังคมที่อยู่ในอิทธิพลของคริสตศาสนา

- สมัยกลางได้รับสมญาว่า ยุคแห่งศรัทธา (The Age of Faith) เพราะศาสนจักรมีบทบาทต่อวิถีชีวิตทุกด้านของมนุษย์

การแสดงออกทางศิลปะ

๑. **ศิลปะโรมาเนสก์ (Romanesque)** :- ศตวรรษที่ ๙-๑๒ สร้างขึ้นเพื่อรับใช้ศาสนา ใช้โค้งแบบประทุนเกวียนและโดมเป็นหัวใจของการก่อสร้าง มีลักษณะหนาทึบ ตกแต่งผนังด้วยภาพปูนเปียก (Fresco)

๒. ศิลปะโกธิค (Gothic) มีรูปแบบอ่อนช้อยมีชีวิตชีวา ประดับด้วยกระจกสี เป็นโค้งยอดแหลม ทำให้ดูสง่า ตัวโบสถ์จะคูโปร่งเบาและมีเพดานสูงมาก เช่น วิหารนอเตรอดามแห่งปารีส (Notre Dame)

เอกสารอ้างอิง

- นันทนา กปิลกาญจน์. ๒๕๕๐. ประวัติศาสตร์และอารยธรรมโลก. สำนักพิมพ์ไอเดียสโตร์.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๐. อารยธรรม. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คำถามท้ายบท

1. อารยธรรมยุคกลางมีสิ่งใดเป็นแรงบันดาลใจ _____
2. หน้าที่ที่มีอิทธิพลต่อศิลปะของไบแซนไทน์อย่างมากคือ _____
3. สถาปัตยกรรมที่สำคัญของไบแซนไทน์ได้แก่ _____
4. วิทยาการด้านใดของอาหรับที่เจริญโดดเด่นที่สุดในยุคกลาง _____
5. เหตุที่ยุคกลางได้ชื่อว่ายุคแห่งศรัทธาเนื่องจาก _____
6. ศิลปะเด่นๆในยุคกลางถูกสร้างขึ้นเพื่อรับใช้ _____